Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: L. L.

Cím: A szigeti hadi kiállítás.

Forrás: Pesti Napló.

Bp.	418. II 28		
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)

Osztályozás

Tárgy 355 (064)

Hely

Idő "1918"

Személy

Hely

A szigeti hadikiállitás

Hadikiállitás itt, a Margitszigeten, szállodai kurszalonok, fantasztikus virágágyak, becsületes meleg artézi kutak, jó öreg fürdődoktorok és — immáron a negyedik tavaszon — fiuk nélkül tenniszező lánykák közt. A legháborusabb dolog, ami valaha a jó öreg időkben ezt a szigetet érhette, az volt, ha a felsőszigeti vendéglő terraszán a cigány véletlenül a Gerolsteini nagyhercegnőből huzta, hogy: „Apáámnak hősi kardját... játt... játt...". Most pedig a népek küzdelmeinek borzalmait mutatnák itt be, mint falusi gyereknek a panorámában a nagy szerencsétlenségeket és a csuf betegségeket?

Nem igy van. Ez a hadikiállitás, azonkivül, hogy emberbaráti és jótékony célt szolgál, csak hadikiállitás, nem pedig háborus propaganda. Sőt. Már a külsőségekben is igyekeztek elkerülni a háborus utszéli művészet giccseit. Nem épitettek kilőtt srapnelekből tornyokat, hideg gránátokból obeliszkeket. Bükk- és nyirfa, ez volt az épitkezési anyag ezen a kiállitáson, ahol minden egyszerü és becsületes. Ha nem figyelmeztetne rá a téma (és azonkivül is minden: az emberek, a levegő, a legutóbbi négy esztendő, amitől percig sem lehet elfelejteni, hogy háboru van), bizony azt hinnők, hogy itt egy békés néprajzi kiállitáson járunk, pavillonokban, amelyek értékes és izgalmas emlékeket őriznek szomszédos és távoli idegen népekről. Szerbiai, román, ukrajnai, orosz, tatár emlékek mindazokról a népekről és nemzetekről, amelyekkel oly furcsán érintkeztünk a legutolsó esztendőkben, véresre marva és horzsolva egymást. De vérnek és lángnak itt nyoma sincs. Ez a kiállitás itt egy tisztes polgári szigeten, ahol egy villa és egy régi kápolnarom közt sokkal inkább volt divat nőkkel hasznosan tölteni az ifjuságot, mint verekedni az idegen nemzetbeli harcosokkal, mondjuk: itt ezen a szigeten ugy fest ez a kiállitás, mint a béke előszobája. A háboru éppen csakhogy névjegyét adta le a régi platánok között.

A tanulságos és a szenzációs látnivalóknak egész seregével kérkedhetik a szigeti hadikiállitás, amelynek fővédői Zita királynő, Auguszta főhercegasszony és József főherceg vezérezredes és amelynek szervezője, létesitője, igazi lelke Bartha Albert vezérkari alezredes, az egyik erdélyi hadseregünk vezérkari főnöke, ez a zseniális magyar katona, aki páratlan adminisztrativ képességéről, igazán vezéri szervező akaratáról talpig modern és emberséges gondolkozásáról a háborunak nem egy kritikus fordulóján tett bravuros tanuságot. Az ő becsületes intenciója volt, hogy ez a hadikiállitás igazában a munka kiállitása legyen. Dekorativ tanuság arról, hogy a katona sem más, mint hadbaszállt polgárember, egyenruhába bujtatott művész, iparos, munkás, aki két fegyvernyugvás közt valóságos lelki felszabadulással viszi bele az ő otthoni tudását és képességét a kérlelhetetlen háborus mesterségbe. Olyan tanulság ez egyébként, amely most ebben a háboruban lett először nyilvánvalóvá, most, amikor nem hivatásos zsoldos seregek, hanem állig fegyverbekényszerült népek, mozgósitott paraszti, ipari, kereskedelmi, sőt tudományos társadalmak kerültek egymással szemben. Mert téved, aki azt hiszi, hogy a mai háboru főként abban különbözik a régebbiektől, hogy ebben egy fejlettebb technika jutott alkalmazásba. Nem. Az U-hajók, a repülőgépek és messzehordó ágyuk e korában is merjük mondani, hogy a gépnél milliárdszor fontosabb az ember. A gép öl, ám az embernek mégis van agya, van szive. (Már annak, akinek van, de a legtöbbjének mégis csak van). És ha ez a háboru épppen a csodálatos technikai találmányok miatt kegyetlenebb is minden más elődjénél, viszont izgalmasabb is azért, mert a katonái becsületes parasztok és munkások. A foglyokkal való bánásmódban, a fölösleges gyilkolás elkerülésében, nők, gyermekek megoltalmazásában ez mégis csak kifejezésre jutott valahogy ebben az apokaliptikus népvándorlásban. Az emberek gyakran vétkeztek, de még gyakrabban restellték magukat ebben a háboruban és lőporfüst fölött gyakran nagyszerü emberi és demokratikus eszmék szárnyaltak. Ebben a háboruban nagy és tiszteletreméltó seregekkel volt reprezentálva a Béke gondolata is.

Mindez pedig nem elkalandozás a szigeti hadikiállitástól, melynek munkás rendje háborus emblémák és emlékek közt is, mintha a háboru csunya és rossz kegyetlenségeitől való elhatárolódást jelentené. Ez a kiállitás kulturamunka. Büszkék lehetünk arra, hogy ilyent tudtunk produkálni háboru közben és olyan, hogy nem kell megtagadni majd a békében sem. A béke tisztes polgárt kényelmében, nyaralóházak tenniszgroundok, jó nyári esték emlékétől kedves szállodai hallok közepette itt tulajdonképpen nem a háboru kérlelhetetlensége és szigora vendégszerepel, hanem az a jó és tiszta igyekezet, amelylyel a jó és tisztes emberek a háboruban is voltak egymás iránt. Bükkfából épült puritán kis házak között nincs szava az ágyunak, egyszerü magunkfajta ember a hős is, megilletődött, munkás és békés szándéku, olyan — amilyenek bár maradhattak volna mindig mindannyian, mi sok milliónyi kicsiny és céltalan emberek, akik itt élünk ezen a vad földtekén.

L. L.